

## Fascinerende kryb

Af [HENRIK JUEL](#)

**Efter flere årtier, hvor naturfilm tilpassede sig TV-formatet, synes naturfilm nu at have fundet sig en ny plads ved at tilbyde sig på nettet i det korte YouTube-format, hvor det er det spektakulære og spøjse, som tæller. Filmhistoriens første årti med de korte, opsigtsvækkende film er blevet kaldt for "cinema of attractions" af Tom Gunning, og dette kulturelle fænomen synes nu at vende tilbage, også med naturen som tema. Men er det nu kun naturen, det handler om, når vi ser insekterne slås?**

Den feterede skønhed, supermodellen over dem alle, kommer langsomt nærmere, krybende på sine otte lodne ben på et dugvådt blad. Pludselig springer denne skønhed, den gulgrønne edderkop, på en intetanende flue og fortærer den nådesløst. Vi ser det i nærbilleder ledsaget af høje smaskelyde og dramatiserende musik.... Som tilskuer bliver man hurtigt bragt i en lille *double bind* af tiltrækning og afsky af sådan en kort insektfilm, som bruger løs af spillefilmskonventioner, intertekstuelle referencer og en god del humor, suspense og uhygge.

Ét bemærkelsesværdigt samlingspunkt for en række af disse nyere insektfilm er The Science Channels [Monster Bug Wars!](#) (fig. 1). *Monster Bug Wars!* er et ret omfattende site, som ud over en decideret trailer i afsplinningsvinduet med klip fra en række forskellige insektfilm, også rummer play-lister, reklamer, quizzer, henvisninger til beslægtede film og alt godt fra Discovery, herunder lidt længere nede på siden "the sci.spy iPhone app". Filmene fremstår altså indlejrede i et helt univers af informationer, oplevelser, tilbud, underholdning og kommercielle interesser. Faktisk ikke ulig den måde de første film blev vist på i en kontekst af markedsplads, teater og gøgl. Med klar reference til Tom Gunnings begreb om attraktionsfilmen skriver Teresa Rizzo for eksempel:

Prior to 1906 films appeared as one attraction amongst many on a vaudeville programme. A film could be surrounded by a number of unrelated acts including, singers, comedians, slides shows, narrators, circus acts, dances and magical acts. This was an environment that produced an atmosphere similar to a fairground with its many attractions, the cinema being but one of them. (Rizzo).

Jeg har selv tidligere skrevet om naturfilm og natur-tv som genre og som kulturelt og æstetisk fænomen (Juel, 1997, 2006), og jeg har forsøgt at fremhæve, at det ikke er så ligetil med fortolkning af disse alt andet end "naturlige" film - og måske er der med *Monster Bug Wars!* noget nyt på spil, ikke mindst fordi disse film nu primært synes designet til at blive set på computerskærmen og ikke på tv eller i biografen, men også fordi der med *Monster Bug Wars!* heller ikke er tale om film til gammeldags skoleundervisning i naturfag eller biologi.

### Førstehåndsindtryk

Mit første møde med *Monster Bug Wars!* var i første omgang så "naivt" og umiddelbart nysgerrigt som muligt. Selv om insekternes liv og færden ikke normalt er det, som optager mig mest, så var de små film teknisk og dramaturgisk bemærkelsesværdige. Hver især havde de nærmest karakter af en appetitvækkende trailer: Hvad mon den næste lille film ville handle om? Der var noget fascinerende på spil, indblik i en virkelig, men også en fantastisk natur: insekter med strålende farver, eventyrlige former, menneskelignende træk kombineret med træk fra robotter og maskiner, utrolige evner til at sanse, springe, jage, kæmpe, æde og for nogles vedkommende også samarbejde og konstruere. Former, farver, bevægelse - naturen set i macro-optagelserne her var alt andet end grå og stillestående (fig. 2). Denne ukendte insektverden med smukke, skrækkelige og mærkelige "personer", samt drabelige kampe på liv og død kunne ligne ren



Fig. 1. Jeg vil gerne rette en tak til Mads Folmer, videotekniker, CBIT, Roskilde Universitet, der opfordrede mig til at se nærmere på netstedet, der - efter hans udsagn - indeholdt teknisk og æstetisk imponerende små film om insekter.



Fig. 2. I naturen.

science-fiction, men fremstod alligevel dokumentarisk og videnskabelig, og man fik mange avancerede informationer om, hvad de forskellige insekter foretog sig og var i stand til.

Undervejs begyndte jeg så også at lægge mærke til lydsiden, hvor der var arbejdet intensivt med effektlyde, men også med musik og referencer til andre film og genrer. Og de historier, som blev fortalt, var de mon ikke gjort lige lovlig dramatiske, og var insekterne i kraft af speak og andre virkemidler ikke gjort lidt for menneskelignende, og var der mon ikke (slet skjulte) moraler og ideologi indbygget?

#### Detailanalyse - hvad vi ser og hører

Jeg udvalgte en film, som hed *Super Model of the Spider World*, slog ørerne ud og kiggede den igennem igen og igen for at se, hvilket arbejde der lå i lyd-billede-optagelserne og i redigeringen mere end, hvad den handlede om. Indledningen består af en dyster, skæbnetung fanfare med et grå-blåt græstørvs-ormeagtigt motiv, som tårner sig op, langsomt drejer og manifesterer bogstaverne "Monster Bug Wars!" sig. Ikke specielt hyggeligt, snarere får man en lidt creepy association i retning af jord, rødder, sammenfiltring - og måske skovbunds-billederne og stemningen i Lars von Triers *Antichrist* (2009). Ellers trækker dette indledningsskilt naturligvis på en klassisk filmkonvention, nemlig de kendte logoer fra produktionsselskaber som "20th Century Fox" og "Dreamworks". I dette tilfælde er det dog ikke filmkompagniet (Discovery eller The Science Channel) som fremhæves, men titlen på serien (fig. 3). Skiltet kommer igen som indledning til alle filmene på dette site, og redigeringsteknisk toner både billedside og lydside (som fra orkesterfanfaren går over i et rovdysagtigt brøl) til sort og stilhed for at gøre klar til de individuelle film.

*Super Model of the Spider World* indledes af en lille, hurtig zoom med tilhørende lydsus ind på nogle meget grønne blade, hvor vi ser en lille, lysegrøn-gul edderkop kravle. Diskret høres lidt "naturstemning" i form af fuglekvidder og dyregrynten (off-screen, for det er vist ikke meningen, vi skal tro, det er edderkoppen, som siger sådan). Kameraet fortsætter efter det første rush med en langsom zoom-in og følger det kravlende insekt og fortæller på den måde, at vi nu går tættere på denne "hovedperson" - som der da også snart klippes til en række nærbilleder af (fig. 4).

#### Modeshow

Samtidig begynder en mandlig speakerstemme at fortælle med entusiastisk og klar (højbritisk-engelsk) diktion om denne "The Green Jumping Spider", som har mange fremragende egenskaber, ja, siger speakeren, som intenst og humoristisk smager på ordene, af nogle betragtes hun endda som "the super-model of the spider-world". Dette, alt imens vi ser skarpe og velbelyste nærbilleder, hvor der klippes kvikt mellem forskellige indstillinger, og lyden af blitzende kameraer (modefotografernes?!) høres ind over en energisk, rytmisk musik.

Den lysegrønne edderkop synes endda at kigge direkte i kameraet i en nær-optagelse (fig. 5). Den henvender sig nærmest til betragteren, som speakeren i TV-nyhederne eller som heltinden i et p.o.v.-skud i en spillefilm. Det kan være lidt svært at vide, med edderkoppers øjne, hvor de egentlig kigger hen, men som tilskuer får man instinktivt fornemmelsen af at være tæt på, til stede, måske af selv at blive kigget på. Nærbillederne af "ansigtet" får gjort edderkoppen til en menneskelignende hovedperson, en stjerne, og automatisk forsøger man at greje, hvad der foregår inde bag dens øjne, i dens sjæl... måske.

Den tilsatte lydeffekt med de knipsende kameraer (den nu på film klassiske lyd fra spejlreflekskameraer) er selvfølgelig et morsomt påfund, som harmonerer med speakerens omtale af denne "super-model". Lydeffekten, som jo nærmest hører til standardrepertoiret i mange forskellige typer nutidige film- og tv-produktioner (skønt den ret beset burde være forældet nu i den digitale fototid, hvor lukkerlyd ofte er noget, man kan slå til eller fra) kan opfattes på to måder af tilskueren, nemlig dels som at modefotografer knipser billeder af modellen, dels som at man selv er fotografen.

Her begyndte jeg at blive bange for allerede nu at overfortolke og forsøge at se mere i materialet, end der egentlig var fænomenologisk belæg for - men ved endnu et gennemsyn, hvor jeg kiggede efter flere tegn på, at mode-showassociationen var bevidst intenderet, kunne jeg se, at klipperytmen blev hurtigere her, og at der et par steder blev indskudt et par hvide frames imellem klippene - en såkaldt "whiteflash editing", som der ellers ikke rigtig skulle være nogen anden grund til at bruge her end den, at det ligner blitzlys på optagelserne (fig. 6).

Jo, vi var til modeshow, og som i flere andre film på *Monster Bug Wars!* var såvel lyd- som billedarbejdet aldeles veloplagt.



Fig. 3: Titelskiltet.



Fig. 4: Supermodellen.



Fig. 5: Kamerablik?



Fig. 6: Whiteflash.

## Entusiasme

Efter denne intense scene (vi er nu 30 sekunder inde i den i alt 2:09 min. lange film), kommer et roligt mellemstil på nogle få sekunder. En kvindestemme begynder, mens vi endnu ser edderkoppen, og musikken og effektlidene fader ud. Så klippes på billedsiden til den talende kvinde, nydelig dame i blå, filmet indendørs, med helt sort rolig baggrund, sådan som det nu er almindeligt ved ekspertudtalelser og i dokumentarfilm, hvor der skal fokuseres på udsagnene. Dog er der til højre i baggrunden en kæmpeforstørrelse af et foto, som ligner en slags røntgenudgave af edderkoppen.

Studieopstilling giver fornemmelsen af, at det er en biologisk ekspert med særlig interesse for kryb. Jeg ser senere på hjemmesiden, at hun hedder Dr. Linda S. Rayor og er "faculty member in the Department of Entomology at Cornell University", men det ved jeg ikke endnu. Jeg bemærker derimod, at det er en usædvanlig kort og mest af alt meget subjektivt lovprisende udtalelse (fig. 7). Alt, hvad hun i denne films korte klip når at sige, er "That green jumping spider is absolutely gorgeous - and big!", hvilket hun til gengæld siger med stor entusiasme, og så klipper vi straks tilbage til billeder fra det grønne, hvor en af disse insekter kravler rundt, nu filmet lidt mere på afstand, så den faktisk ikke ser så stor ud. Den mandlige voice-over fra før fortsætter da også med at forklare, at i insekternes lilleput-verden er "big" selvfølgelig et relativt begreb.

Dernæst forklarer han videre om dens kropsbygning og evne til at springe lynhurtigt, præcist og til at fange et bytte. Imens lyder mere suspenseagtig musik, vi ser en edderkop sætte af fra et blad, og i næste billede ser vi den lande ovenpå og fangende en lille græshoppe. Der er ikke specielt god *continuity* her mellem billederne (der hoppes i modsat retning), men det sløres glimrende ved at tilføje svirpende afsæt- og landingslyde, køre tempoet lidt ned i slow og holde afsætsbilledet længe (fig. 8), også efter edderkoppen er sprunget ud af det (klippeteknisk arbejdes der altså med tids- og rumforskydning på billedsiden, mens lydsiden laver bro med både effektlid, musik og den dramatiske forventning, som speaken har bygget op).

Herefter ser vi flere billeder med springende edderkopper (det er næppe en og samme), mange af dem kørt ned i slow, så vi kan nå at se og nyde synet. Samtidig begynder en anden mandestemme off-screen på en speak, som forklarer mere om edderkoppens jagttalenter. Lidt senere ser vi så også denne speaker stå og fortælle, han er filmet på samme måde som kvinden før i studiet, også klædt i blå og med sort baggrund (og et andet monster-røntgenbillede blæst op bagved) - men pænt placeret så han taler fra modsvarende side. Også han gestikulerer og taler entusiastisk om edderkoppen, retorisk set fremstår det meget levende og med smittende begejstring (Dr. Bryan Grieg Fry, som iflg. hjemmesider er "An Associate Professor from the School of Biological Sciences at the University of Queensland in Australia"). Spring-edderkoppen kan hoppe op til 20 gange dens egen længde, lærer vi - eller rettere - imponeres vi med. "Astounding" udbryder den begejstrede mand (fig. 9). Han virker ikke som den tørt belærende fagekspert, men mere som en sportskommentator eller cirkus-sprechstallmeister. Biologi-eksperterne, som vi ser i billedet, bruges altså mere til at formidle begejstring end egentlige informationer. Og hvor er det dog forfriskende, synes jeg, med naturfilm, som ikke forfalder til at bruge mest skærmlads til en selvsmagende programvært.

## Drama

Nu følger så en lidt længere tilsyneladende sammenhængende historie, hvor vi oplever en edderkop gøre klar, springe og fange en flue. Det formidles med brug af spændingsgskabende musik (som kunne være fra en storby-thriller) og lyde, som måske/måske ikke er kunstigt genererede, men i hvert fald behandlede, heraf nogle lyde, som virker menneskeagtige, lidt over i det overtydelige tegnefilmsagtige (fig. 10).

Spændingsopbygningen er effektivt udført, voice-over-stemmen har fortalt, hvad der skal ske, at edderkoppen vil springe på og fange en flue, fluen synes tragisk sorgløs (frembringer en ydmyg lyd, en suspense-effekt), et nærbillede af edderkoppens øjne (mens den "measures the distance", som det siges) giver det hele et lidt mere uhyggeligt præg (fig. 11) - edderkoppen virker her som en lumsk dræber og et uforudsigeligt, udtryksløst monster. Insekter kan have noget lidt mekanisk-teknisk robotagtigt over sig - eller også er det omvendt!

Selve angrebet virker pludseligt og voldsomt, til overflod er der støj og "skrig" fra det stakkels offer, og vi ser det hele igen fra en anden vinkel og med slowmotioneffekt. Eller gør vi? Nej, det er faktisk en helt anden optagelse et andet sted, planten er en anden og selv



Fig. 7: Dr. Linda S. Rayor.



Fig. 8: I springet.



Fig. 9: Entusiastiske Dr. Bryan Grieg Fry.



Fig. 10: Edderkop og flue.



Fig. 11: Ederkoppeøjne.

edderkoppen har skiftet farve fra grønlig til gråbrun! Men det forstyrrer ikke historien. Den montageteknik som her benyttes er den samme, som Eisenstein fandt på i *Panserkrydseren Potemkin* (1925), hvor han viser en matros, som under opvasken i vrede kaster en tallerken i døren. Eisenstein viser os dette et par gange i forskellige vinkler (og bruger også *slow-motion*), hvilket ikke tidsmæssigt er realistisk, men til gengæld ekspresivt og understreger matrosens vrede. Matrosen er *meget* vred, og edderkoppen er en *meget* effektiv jæger.

I de følgende skud sikrer edderkoppen sig sit bytte og vi hører flænselyde og smasken (fig. 12).

Eksperten fra før vender tilbage i billedet og fortæller om edderkoppens drabelige forben, som er dens våben, hvormed den trods sin model-skønhed også kan se sej ud og opnå en vis "street credit". Vi ser så en animeret udgave af "røntgenbilledet" af edderkoppen. Det er vanskeligt at sige, om dette er ren digital animation, eller om der er tale om en særlig fotografisk teknik, eventuelt et filter, som får insektet til at fremstå gennemlyst og spøgelsesagtigt. Grænsen mellem konstruktion og affotografering er uklar her, men i første omgang drages man blot med ind i en fascination af denne RoboCop-lignende panserkrop (*RoboCop*, 1987). Vi har nu fået gjort edderkoppen til både en skøn supermodel og en uhyggelig dræbermaskine, noget nær definitionen på fascinationens double-bind af følelser.

Filmen slutter med nogle optagelser, hvor vi igen er ude i den grønne, nærmest paradisiske natur, stemningen virker fredelig og vi ser billeder af den kønne, farverige edderkop, som kravler langsomt rundt. Speakeren, med den mesterligt listige og langsomt-dramatiske artikulation og frasering, slutter med et ordspil, som igen fremstiller dobbeltheden:

"When you encounter spider-beauty like this, you can guarantee, the outcome won't be pretty".

#### Fortolkninger og perspektiv

I en næranalyse af filmiske virkemidler er det også værd at nævne, hvad der ikke bruges i en specifik film eller scene. I denne og de øvrige *Monster Bug Wars!*-film er der ikke mange kamerabevægelser, som jo ellers kan være meget udtryksfulde og hjælpe et drama på vej. Men det skyldes formodentlig, at der er tale om macro-optagelser og ultra-nær, hvor det ville være meget vanskeligt at arbejde med almindelig panorering, *tilt* og *travel*: det ville give helt uhenigtsmæssige, "store" rystelser i billedet. Der er dog en del brug af mindre zoom-bevægelser - om det er fra kameraarbejdet eller digitalt genereret i redigeringen er ikke lige til at se (men heller ikke så væsentligt for oplevelsen).

Ikke altid er der helt god *continuity* - jeg fornemmer, at man har været nødt til at stykke de små historier og dramaer, man ville formidle, sammen af lidt (for) forskellige optagelser - men det er jo vilkårene, når man ikke arbejder med skuespillere og ren fiktion, men skal bruge, hvad man har været heldig at få optaget. Til gengæld er der gennemgående flot lys og fokus, og lydsiden er nøje bearbejdet med masser af effektlyde, udtryksfuld musik, og humoristiske indslag, nogle diskrete, andre tydelige: I en film om myrer i samme serie (*Jumping Jack Ants vs. Huntsman*) hører man (hvis man er opmærksom) et sted i det fjerne en trompet blæse kavalieret til angreb, som var vi midt i en westernfilm. Og speakeren fortæller så, at myrerne har hentet forstærkninger hjemme i kolonien til angrebet på den store edderkop (fig. 14).

Forbindelsen her til westernfilm-traditioner er tydelig ligesom man kan spore forbindelser mellem insekt-filmene og science fiction, star wars-film, og film med robotter, kamphelikoptere, superhelte og storby-jungle. Til en vis grad tror jeg vi ser (film om) insekter og (film om) robotmaskiner og *aliens* i lys af hinanden, og i begge tilfælde måske med den samme dobbeltfølelse af noget uhyggeligt eller "ikke-hjemligt" fascinerende, *das Unheimliche*, som Freud ville kalde det. Eller med Theodor W. Adornos ord, så lurer i naturen også det skrækelige, *das Schreckliche*, selv i noget så fredeligt-vemodigt som solsortens fløjten efter regn. Solsorten er nemlig ikke fri i menneskelig forstand, men fastholdt i den skæbne (eller forbandelse!) at skulle følge sin natur (Adorno, p. 105).

Men hvad er det så egentlig for et budskab, en morale eller idelogi (eller flere) vi få serveret i film som denne? Helt udtømt er fortolkningsmulighederne ikke med denne generelle og noget ferske omtale af filmene på hjemmesiden:



Fig. 12: Fanget.



Fig. 13: Røntgen.



Fig. 14: Myrerne mod edderkoppen.

About Monster Bug Wars:

In nature's fight pit, a host of ruthless bugs as bizarre as they are lethal slug it out in real-life battles to the death. Witness epic encounters between swarms of marauding assassins, and vicious one-on-one clashes where only one bug survives. The world of monster bugs is a jungle, where there's just one law: eat or be eaten (*introsiden*)

Naturfilm har måske altid handlet mere om os selv som tilskuere til død, vold, skønhed, familieomsorg, junglelov og sex end de har handlet om en ikke-menneskelig natur.

Med udgangspunkt i en anden (og meget længere: 80 minutter) insektfilm *Microcosmos* fra 1996 diskuterer Billy Budd Vermillion (i et [tidligere nummer af 16:9](#)) i hvilken forstand naturfilm egentlig kan kaldes dokumentarfilm (Vermillion). Vermillion trækker på Carl Plantingas kritik af Bill Nichols og får efterhånden placeret filmen *Microcosmos* genre-mæssigt som en særlig poetisk dokumentar med vægt på det æstetiske og formelle filmiske samspil mere end det argumenterende.

Tilsvarende kan man sige om *Monster Bug Wars!*-filmene, at de ikke primært er "observerende" film, dertil er der tilføjet for meget dramatiserende musik, lydeffekter, klipping og speak, men filmene fremstår heller ikke som "expository" i Bill Nichols' forstand med et eksplisit budskab eller en retorisk opbygget argumentation. Ganske vist ser vi en, eller faktisk to, fortællere i filmene, og der er også en guidende speaker på lydsiden, men eksperterne på skærmen er ikke just den belærende skolemestertype, de har med Roman Jakobsens begreber ikke primært *referentiel* funktion, men udtrykker primært *emotiv* begejstring, samtidig med at speakeren (off-screen) dramatiserer underfundigt og udfører sin speak så hans stemme primært får en lyrisk og rytmsk, dvs. *poetisk* funktion.

De mange effekter, humoren og referencerne til andre film, trækker filmene i retning af det spektakulære, den rene fremvisningsfyrd som i filmens barndom, *attraktionsfilmen*. Men det hører med til oplevelsen, at vi jo faktisk tror på, at dette er den virkelige insekt-verden og ikke bare frit opfundet animation eller trickfilm. Vi lærer noget mere om den levende og mangfoldige natur. Der er stadig en vis fornemmelse af naturvidenskabeligt studie over filmene, hvilket slow motion-sekvenserne, "røntgen"-billederne og i det hele taget macro-optagelserne bidrager til. På en måde er forbindelsen her etableret helt tilbage til de (før-filmiske?) studier af dyrs bevægelser ved hjælp af serieforbundne fotokameraer (Eadweard Muybridge og hans *zoopraxiskop*).

I dag vil mange måske se (eller rettere: tænke) en modsætning mellem en naturvidenskabeligt orienteret interesse og en poetisk eller drama-orienteret interesse (svarende til den konventionelle videnskabsteoretiske, forskningsmæssige og undervisningsmæssige opdeling i naturfag og humaniora), men det forhindrer ikke, at vi kan opleve en og samme lille naturfilm trække på begge registre samtidig. Det gør det måske lidt vanskeligere at bruge de sædvanlige genrebetegnelser, men dybest set handler naturfilm vel også - eller måske mest af alt - om menneskelige forhold og kultur. Og det behøver ikke kun ligge i *speakers* dramatiserende fortolkning, det kan også ligge i de mere filmtekniske detaljer, i kameraarbejdet og i montagen. Selv det, at benytte *slow motion* eller *fast motion* (*time lapse* eller *op-speedede* sekvenser) kan forene et biologisk nærstudie med poetisk-dramatisk kvalitet. Dette havde interessant nok allerede Rudolf Arnheim blik for i 1933 i sin omtale af filmteknik og accelereret bevægelse i forbindelse med en film om blomster (angiveligt I. G. Farbens *Miracle of Flowers*):

Watching a climbing plant anxiously groping, uncertainly seeking a hold, as its tendrils twine about a trellis, or a fading cactus bloom bowing its head and collapsing almost with a sigh, was an uncanny discovery of a new living world in a sphere in which one had of course always admitted life existed but had never been able to see it in action. Plants were suddenly and visibly enrolled in the ranks of living beings. One saw that the same principles applied to everything, the same code of behavior, the same difficulties, the same desires. (Arnheim, p. 115)

Man kan indvende, at Rudolf Arnheim synes at anlægge en noget romantiserende og antropomorficerende vinkel på natur og naturfilm, men hans udgangspunkt er netop ikke en senere tids habituelle genreopdeling i dokumentar og fiktion. Arnheims ærinde er at opleve og forstå film som *kunst*, og derfor er tidseksperimenter ikke tvivlsomt manipulation, men en helt legitim måde at vise os noget *mere* på - om natur og om os selv.

I afhandlingen *Reframing Perceptions of Anthropomorphism in Wildlife Film and Documentary* (2010) argumenter Jane Adcroft meget forfriskende for en omvendning af et af de gamle forbehold over for naturfilm, nemlig at de lægger alt for mange uvedkommende menneskelige følelser og egenskaber ind over naturens dyr, fugle,

krybdyr og insekter. Tværtimod er der meget som tyder på, at det netop er antropomorficeringen, som kan gøre naturfilm seværdige, populære og dermed samfundsmæssigt værdifulde ved at tilskynde til øget naturinteresse og økologisk bevidsthed:

Anthropomorphic techniques have consistently aided in increasing ratings and popularity of televised nature programming and cinematic wildlife films. This has great importance and potential influence when screening to an increasingly conservation-aware audience (Adcroft, p. 32).

Adcrofts afhandling rummer også en interessant gennemgang af Disneys indflydelse siden 1950'erne på natursynet via både tegnefilm, biograf- og TV-film - og Disney er jo om nogen kendt for sin antropomorficering, et koncept som synes at holde endnu. *La Marche de l'empereur* (da: *Pingvinmarchen*, 2005, instr. Luc Jacquet) fremhæver Adcroft tankevækkende som den næstmest økonomisk succesfulde dokumentar nogensinde (Adcroft p. 17), og også inden for tv-markedet foregår en stadig udvikling og genrefornyelse af naturfilm, bl.a. i form af Animal Reality og Docu-soap:

The competitive market has seen the standard 'blue-chip' formats of the 1970's and 80's largely disappear, to be replaced by the action and drama that human Reality Television can provide. In response, wildlife broadcasters like Animal Planet have developed a range of survival strategies; marrying wildlife documentary with other television genres like Reality TV and developing innovative filmmaking techniques to maintain ratings and keep costs down (Adcroft, p. 22).

Naturfilm trivedes ganske godt i tv-æraen, hvor filmene kunne bygges op med korte episoder med plads til reklame-breaks og med stor vægt på den personlige fortæller og naturguide (som David Attenborough fx). I dag er vi blevet vant til endnu kortere se-tid og mere action, når vi ser filmiske indslag på nettet. Film på nettet (midt mellem alt det andet og måske i et lille vindue på en sponsorerende hjemmeside) synes at skulle være spektakulære i sig selv som små, oplivende glimt, som fascinerer, og som man eventuelt får lyst til at dele med vennerne (eller med sin kollega, som min videotekniker gjorde). Det er på en måde ganske som i filmens barndom, hvor man gik i byen for at se det nye fænomen på markedspladsen eller i teatret: de levende billeder. *Monster Bug Wars!*-filmene kan bl.a. i kraft af deres meget korte form ligne en tilpasning og optimering af naturmotiver til at blive set via nettet, hvilket jeg måske tør kalde en "YouTube-ificering" af naturen. Man kan også kalde det en genkomst af *Cinema of Attractions*. I tilfældet med de drabelige insekter måske også: *Cinema of Attractions and Repulsions*.

## Fakta

### Tak

Tak til Mads Folmer, videotekniker, CBIT, Roskilde Universitet for opfordringen til at se nærmere på *Monster Bug Wars!*

### Film & Sites

[Introsiden til \*Monster Bug Wars!\*](#)

Udvalgt film: [Super Model of the Spider World](#). Info fra introsiden om denne film: Gorgeous, huge, and equipped with incredible jumping power, the Green Jumping Spider can launch herself up to 20 times her own body length when attacking prey. Video Added: April 12, 2011. Views: 16013. Runtime: 02:07.

*Antichrist*, Lars von Trier, 2009.

*La Marche de l'empereur* (da: *Pingvinmarchen*, 2005, instr. Luc Jacquet).

*Microcosmos* (1996, instr. Claude Nuridsany & Marie Perennou), en film om insekters liv.

*RoboCop* (1987, instr. Paul Verhoeven), amerikansk [science fiction/action-film](#).

*Panserkrydseren Potemkin* (1925, instr. Sergei Eisenstein).

### Litteratur

Adcroft, Jane. *Reframing Perceptions of Anthropomorphism in Wildlife Film and Documentary*. Centre for Science Communication, University of Otago, Dunedin, New Zealand, december 2010.

Adorno, T. W. *Aesthetische Theorie*, surkamp, 1970.

Arnheim, Rudolf. *The Film*, 1933 (her citeret fra *The Film as Art*, University of California Press, 1984 [1957]).

Bouse, Derek. *Wildlife Films*. University of Pennsylvania Press, 2000.

Gunning, Tom. "The Cinema of Attractions: Early Film, Its Spectator and the Avant-Garde", i Thomas Elsaesser (red.), *Early Cinema: Space Frame Narrative* (London: British Film Institute, 1990), s. 56-62.

Mitman, Gregg. *Reel Nature: America's Romance With Wildlife on Film*. University of Washington Press, 2009 [1999].



[Udskriv denne artikel](#)



[Gem/åben denne artikel som PDF](#)



[Gem/åben hele nummeret som PDF](#)

Nichols, Bill. *Representing Reality: Issues and Concepts in Documentary*. Bloomington: Indiana University Press, 1991.

Rizzo, Teresa. "[YouTube: the New Cinema of Attractions](#)", i *Scan Journal: Journal of Media Arts Culture* 5, 1 (maj 2008).

Pike, Oliver. *Nature and My Cine Camera*. London: Focal Press, 1946.

Plantinga, Carl. *Rhetoric and Representation in Nonfiction Film*. New York: Cambridge University Press, 1997.

Vermillion, Billy Budd. "The 'Wondrous Truth' of Microcosmos", *16:9 #21* (april 2007).

16:9 - september 2012 - 10. årgang - nummer 47

Udgives med støtte fra Det Danske Filminstitut samt Kulturministeriets bevilling til almenkulturelle tidsskrifter.  
ISSN: 1603-5194. Copyright © 2002-12. Alle rettigheder reserveret.